

31. JANUAR – NACIONALNI DAN BEZ DUVANA “365 DANA BEZ DUVANA”

Statistički podaci:

- U svetu puši preko 1 milijarda ljudi. Učestalost pušenja je najviša u evropskom regionu gde 26% stanovništva puši.
- Globalno gledano, 14% svih smrtnih slučajeva od nezaraznih bolesti kod starijih od 30 godina pripisuje se duvanu.
- Više od 8 miliona ljudi svake godine umre zbog korišćenja duvana, od čega je 1,2 miliona nepušača koji su bili izloženi duvanskom dimu.
- U Srbiji je učestalost pušenja veća od proseka evropskog regiona i prema procenama puši oko 2,5 miliona odraslih stanovnika, više muškaraca nego žena.
- Podaci iz ESPAD istraživanja u Srbiji (2019.god.) pokazuju da 12% šesnaestgodišnjaka puši cigarete, podjednako dečaci i devojčice, a u prethodnih 30 dana je nargile pušilo 11%, e-cigarete 5,5% i zagrevane duvanske proizvode 3,2% šesnaestgodišnjaka. Rezultati ovog istraživanja ukazuju da 62,4% šesnaestgodišnjaka koji su koristili e-cigaretu ranije nisu koristili duvan.
- Brine činjenica da mladi podcenjuju rizik pušenja cigareta, posebno povremenog pušenja. Tek svaki drugi šesnaestgodišnjak (51,6%) smatra svakodnevno pušenje jedne kutije cigareta velikim rizikom po zdravlje, a njih 48,4% smatra da je kod povremenog pušenja rizik mali ili ga nema. Više od trećine šesnaestgodišnjaka (37,2%) smatra da probanje e-cigarete ne predstavlja nikakav rizik.
- Prema rezultatima poslednjeg Istraživanja o efektima i stavovima u vezi Zakona o zaštiti stanovništva od izloženosti duvanskom dimu u Srbiji (poređenje rezultata od 2010. do 2019. godine) smanjio se procenat pušača (povremenih i svakodnevnih) sa 43% u 2010. godini na 34% u 2019. godini, kao i procenat svakodnevnih pušača sa 35% na 29%. Povećava se procenat odraslih pušača koji ozbiljno razmišljaju da prestanu da puše (sa 16% u 2010. na 22% u 2019. godini) dok opada broj onih koji to ne žele (sa 56% u 2010. na 48% u 2019. godini). Najveći procenat pušača (66%-85%) u svim godinama istraživanja navodi da je isuviše jaka navika razlog zašto im je teško da prestanu da puše. Petina pušača (20%) navodi da je podsticaj iz okoline („skoro svuda se puši“) i dalje prisutna važna prepreka za ostavljanje cigareta.
- Duvanski proizvodi nisu obična roba i u potpunosti se mogu porediti sa toksičnim agensima. Radi se o industrijski stvorenoj epidemiji. Duvanska industrija koristi prikrivene i manipulativne tehnike reklamiranja i plasiranja novih duvanskih proizvoda posebno usmerivši svoj marketing ka mladima. Ovi proizvodi se reklamiraju kao „bezbedniji od cigareta“, „neškodljivi po okolinu“ ili kao „sredstvo za prestanak pušenja“ (npr. nargile, e-cigarete, e-nargile, IQOS i dr.).

Lekari upozoravaju da ne postoje bezbedni duvanski i nikotinski proizvodi i bezbedan način njihovog korišćenja, kao ni bezbedan nivo izloženosti dimu ili aerosolu ovih proizvoda. Izloženost dimu duvanskih i nikotinskih proizvoda i kod nepušača može da izazove rak, bolesti srca ili bolesti pluća. SZO traži od svih zemalja da radna i javna mesta budu zaštićena od izloženosti duvanskim i nikotinskim proizvodima, uključujući i ugostiteljske objekte.

U cilju zaštite stanovništva od štetnih posledica izazvanih duvanskim i nikotinskim proizvodima, jasno proizilazi da je potrebno unaprediti postojeću zakonsku regulativu u Srbiji. Neophodna je izmena postojećeg Zakona i uvođenje potpune zabrane pušenja na svim javnim mestima bez izuzetaka. Ove godine je u fokus stavljena još jedna važna mera kontrole duvana koja dovodi do poboljšanja zdravlja stanovništva, a to je pružanje podrške za odvikavanje od pušenja. Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici imaju obavezu da rade na unapređenju mera odvikavanja od pušenja, a država da obezbedi i podrži lečenje bolesti zavisnosti. I svaki pojedinac daje doprinos svojim izborom ponašanja u cilju unapređenja ličnog i zdravlja porodice. Ako si pušač ostavi pušenje danas, ne čekaj sutra.

Prim. mr sc. med. dr Nada Kosić Bibić, spec. socijalne medicine, Načelnik Centra za promociju zdravlja

Nacionalni dan bez duvana, 31. januar – materijal za medije
Centar za promociju zdravlja, Zavod za javno zdravlje Subotica